

Una pàgina web creativa per a una assignatura teòrica: «Hisper» per la matèria troncal: Història del Periodisme

Josep M. Figueres

Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació

Facultat de Ciències de la Comunicació

josepmaria.figueraes@uab.cat

Resum

Es presenta l'activitat docent desenvolupada el curs 2005-06 als quatre grups d'alumnes d'Història del Periodisme del pla d'estudis vigent a la Facultat de Ciències de la Comunicació amb la voluntat d'aportar una activitat docent innovadora, participativa i útil en l'aprenentatge del programa així com pel coneixement de la història del periodisme.

Àmbit d'aplicació

Matèria troncal del Programa oficial d'estudis del Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació de la UAB

Paraules Clau

Història. Periodisme. Comunicació.

Antecedents

La iniciativa de la UPF

«Història del periodisme» és una assignatura troncal de quart curs de la llicenciatura de periodisme amb uns 350 alumnes cada any lectiu. La cursen de forma obligada en una carrera caracteritzada per ser força sol·licitada, també és matèria instrumental en utilitats procedimentals atès que es perfilen en una dimensió molt pràctica com és el periodisme. Així, doncs es facilita a l'alumnat una aproximació basada en la docència teòrica i en lectures auxiliars complementàries però obligades i en el treball grupal que ara ens ocupa sobre la pràctica periodística. Els estudiants d'història del periodisme de la facultat de periodisme de la UPF desenvoluparen la pàgina web dedicada a Manuel Vázquez Montalbán arran la seva mort, en el conjunt d'activitats d'homenatge al notable periodista mentre que la nostra UAB l'homenatjà amb un doctorat honoris causa. A partir d'aquesta pàgina sorgiren contactes entre les dues assignatures homònimes per a desenvolupar la iniciativa en una labor conjunta de divulgació del periodisme al conjunt de la societat i, alhora, que aquesta iniciativa esdevingués una pràctica docent útil pels estudiants de la matèria. Després de diverses converses amb el prof. Jaume Guillaumet, i amb el seu col·laborador el prof. Marcel Mauri, es materialitzà un acord consistent en que cada facultat desenvoluparia els webs d'uns noms concrets, per a evitar duplicitats i seguiríem harmònicament unes pautes de contingut comunes i, finalment, es faria un espai comú on hi hagués l'enllaç als webs creats sobre tots els periodistes.

La pràctica arran el curs 2005-06

En aquest curs els quatre grups troncats 01, 02, 51 i 52 desenvoluparen les pàgines que s'acordaren per cada grup i es fixà un protocol de continguts i un altre d'informàtic que es penjaren al campus virtual i es comentaren a l'aula. El resultat fou molt falaguer atès que el darrer dia lectiu es presentaren les cinc pàgines fetes. Resultat que satisfer l'exigència d'objectius conceptuals de rigor metodològic previstos. Els alumnes s'implicaren molt en la iniciativa i arran l'interès palesat s'activaren discussions diverses sobre el web, sobre presentació, continguts, recerca de dades, etc. la qual cosa motivà que es consolidés la idea de web dedicada monogràficament a un periodista amb el màxim de dades útils pedagògicament i periodísticament i, doncs, amb un tractament molt seleccionat per a ser vist, estudiat, a la xarxa.

1. OBJECTIUS

Familiaritzar l'estudiant amb el programa de l'assignatura i alhora posar en pràctica recursos d'altres matèries (informàtica, fotografia, història, redacció...) aconseguint un producte tancat que presumiblement podrem oferir en format obert al públic general de xarxa. També implicar l'estudiant en la relació entre l'aprenentatge docent i la ràpida projecció social: la teoria de l'aula és oferta a la societat amb la immediatesa d'un curs trimestral.

El treball, en grup, atès que hi ha una labor de tipus encadenat (seqüències separades de producció, correcció, edició informàtica que cal sincronitzar, revisió i correcció...) implica acomplir uns calendaris pautats així hi ha un estímul en la participació i alhora en el treball col·lectiu que precisa d'unes seqüències entre recerca i producció de dades, edició, disseny i informàtica, talment un producte professional. Essencialment, sota l'aparença d'una pràctica procedimental es persegueix la lectura i anàlisi per a selecció d'una recopilació d'articles periodístics representatius d'una producció, mostra evident d'una obra al llarg d'una vida i, sovint, en nombroses capçaleres que cal investigar, seleccionar i analitzar. També conèixer un autor a fons com a exemple de la situació i evolució del periodisme en un moment concret i, per extensió, vàlid, en conjunt per la matèria..

En síntesi, aspirem a una millora de la qualitat docent i en aquest treball de grup caldria incrementar:

- **Participació de l'alumne en un singular treball grupal** i, a més, amb resultat conjunt de tots els grups. Un sol grup no pot fer tot el treball íntegra. Aquest l'elaboren sis grups i en total s'obté una pàgina web. Com esdevé la redacció, disseny, etc. d'un periòdic, si una secció falla, qualsevol, el diari no surt, igualment el web és obra col·lectiva..
- **Implicació de l'alumne en els continguts** del programa oficial del curs mitjançant la dimensió social de la labor de l'aprenentatge teòric del passat històric. Gràcies al coneixement d'un autor l'alumne pot veure els continguts de tot el curs amb una

dimensió de proximitat molt interessant pel que fa a valorar el coneixement teòric com a instrumental.

- **Adquisició d'experiència en una pràctica de tipus professional:** el web és una nova realitat usual en el món de la comunicació on ha pres carta de naturalesa amb molts pocs anys. La major part dels periòdics tenen edició digital i són molts els qui només apareixen a la xarxa. A més, el treball de creació de webs és cada vegada més, en el món comunicatiu, una activitat de to professional en creixement constant i de notable utilitat.
- **Activar el ritme d'aprenentatge del contingut del programa** atenent que el guany en ritme i agilitat en la docència substituint la simple dissertació magistral per la participació. Cada dia es reserven uns minuts al final de la sessió docent per a comentar l'evolució del treball. El fet dota d'una dimensió de dinamisme la sessió lectiva.
- **Aproximació de l'alumne al programa:** la història del periodisme no és com la de la història de la literatura o de l'art, una acumulació de noms d'autors i títols d'obres sinó el coneixement del producte, des d'un aspecte de bellesa i creació o d'un altra dimensió que és el millorament de les relacions humanes gràcies a nocions com llibertat, justícia, informació... que el periodisme fa realitat des d'un segle XVI amb censura i inquisició fins al present on els problemes són altres, tot i l'evident progrés de la professió, el producte i el context.
- **Acostament entre societat i universitat.** Com a aspectes complementaris cal esmentar que s'aproxima la Universitat a la Societat amb una evident transferència de coneixement feta des d'una perspectiva fàcil, amena i amb possibilitats de continuïtat.

2. DESCRIPCIÓ DEL TREBALL

En començar el curs es formen els grups de treball i es decideix el/la periodista a treballar. De forma constant hi ha un seguiment d'acord els protocols que són alhora un petit llibre d'estil sobre el contingut del web i que consisteix en les següents seccions:

- a. *Presentació* del web: contingut i intencions (500 paraules). És imprescindible disposar de l'autorització dels familiars directes atesa la projecció social de l'activitat docent.
- b. *Vida*. Dividida en *Cronologia* (entre 25-50 dades) seleccionades i *Semblança* que és una síntesi interpretativa global.
- c. *Obra*. Es divideix en *Articles* (c.1) apareguts en premsa i en *Llibres* (c.2) o *Bibliografia de l'autor/a* que poden o no recollir part dels textos anteriors. Els articles es presenten agrupats per títols de capçaleres i ordenats cronològicament. La selecció és generosa amb un mínim de 100-200 textos que són transcrits i presentats en format word i no en format d'imatge. Això permet una utilització posterior pels docents, etc. atès que és

text i no imatge. Cada llibre es presenta en portada, fitxa descriptiva i comentari sintètic breu.

- d. *Opinions* que es divideixen en dos blocs les de *Testimonis contemporanis* amb imatge, recomanable, de la persona, i les d'erudits, experts o *Especialistes*. Aquestes es presenten en simple transcripció o en format arxiu de so i en format vídeo. Hi ha totes les variants.
- e. *Anàlisi* de l'obra disposa en una valoració i interpretació on s'exposa l'estat actual de l'aportació del periodista
- f. *Galeria d'imatges* contè en les fotografies de l'autor al llarg de la vida i dels escenaris on va viure (casa natal, tomba, etc.) o treballar (diaris, etc.) procurant defugir de la simple recopilació de retrats i mostrar, idealment, una vida en imatges. Hi ha un conveni amb la Biblioteca de Catalunya que facilita aquesta labor per la qüestió dels drets. Es procurarà que els mateixos alumnes facin totes les fotos possibles dels espais conservats.
- g. *Bibliografia sobre l'autor*. Amb els mateixos criteris formats que el punt c.2.
- h. *Enllaços* amb comentari i link.
- i. *Agraïments* a tothom qui ha cedit imatges especialment als hereus que atorguen el permís, a tots qui han participat o col·laborat, etc.
- j. *Crèdits* amb menció específica de les responsabilitats que ha assumit cada alumne.

Un darrer grup és el de responsable de la *Revisió* de continguts per a verificar, especialment les transcripcions, citacions, etc.

Podem visualitzar-ho amb una mostra de les primeres pàgines fetes pels primers periodistes treballats (curs 2005-06) Montserrat Roig, Enric Prat de la Riba, Antoni Rovira i Virgil, Wifred Espina, Joan Peiró, Josep M. de Sagarra i Carles Sentís i que mostren la tipologia de la tria que vol ser plural en ideologia, gènere, geografia, etc.

Enric Prat de la Riba, Montserrat Roig i Antoni Rovira i Virgili:

Enric Prat de la Riba

Montserrat Roig

Antoni Rovira i Virgili

Web realitzada pel Dr. Josep M. Figueres amb la col·laboració dels estudiants d' Història del Periodisme de la Universitat Autònoma de Barcelona

UAB 2006 (C)

UAB

Web optimitzada per una resolució de 1280x1024. Resolució mínima: 1024x768

Wifred Espina:

Wifredo Espina

Portada	Vida	Obra	Valoració altres autors	Interpretació i valoració	Galeria imatges
---------	------	------	----------------------------	------------------------------	--------------------

Agraïments

Crèdits

Contacte

Idealista, lluitador i coherent amb les seves idees. Així és com definiríem el periodista Wifredo Espina, considerat també un cavaller per la seva lluita a través de les paraules.

Malgrat la seva tasca en el món del periodisme, inexplicablement ha passat desapercebut per les noves generacions. Per què no és conegut si, a més de la seva tasca com a periodista, s'ha dedicat a reflexionar sobre la professió? Segurament és degut a la seva honestetat i sinceritat, que li han provocat més d'un conflicte.

I és que per a ell, ha estat sempre molt important no deixar-se influir per l'orientació del mitjà en què es treballa i mantenir sempre la seva independència. Així ho demostra amb una trajectòria en què ha participat a diaris i revistes d'ideologies molt diferenciades.

Joan Peiró:

- . Cronologia
- . Vida
- . Obra
- . Articles
- . Opinions
- . Entrevistes
- . Imatges
- . Valoració
- . Crèdits

JOAN PEIRÓ I BELIS
obra periodística

Josep M. de Sagarra:

Josep Maria de Sagarra

Portada	Vida	Obra	Valoració altres autors	Interpretació i valoració	Galeria imatges	Textos de l'autor
---------	------	------	----------------------------	------------------------------	--------------------	----------------------

Agraïments

Crèdits

Contacte

J. M. DE SAGARRA

«Una prosa plena de opulència idiomàtica, las palabras en ebullición, que se mece en la más vasta y crasa tradición de sapiencias lingüísticas. Una brillantez barroca, pero no un barroco lelo y de cartón piedra, sino vivo, potente, en el cual los cinco sentidos exaltan toda la exuberancia de sus facultades.»
PORCEL, Baltasar, «Nueva faz de Sagarra», Diario de Barcelona, 6-III-1965

Carles Sentís:

Carles Sentís

obra periodística

- . Cronologia
- . Vida
- . Obra
- . Articles
- . Opinions
- . Entrevistes
- . Imatges
- . Valoració

Podem contemplar també d'un autor una mostra de la presentació dels textos i les imatges:

URB

Wifredo Espina

Portada

Vida

Obra

Valoració
altres autors

Interpretació
i valoració

Galeria
imatges

Agraïments

Crèdits

Biografia

Cronologia

Entrevista

Vida de Wifredo Espina

Wifredo Espina, un periodista partidari d'uns mitjans de comunicació lliures de pressions i al servei de la societat

Wifredo Espina i Claveras va néixer a Vic l'any 1930. Va ser el quart fill d'una família que tenia un petit negoci d'embotits. La seva infància està marcada per la Guerra Civil espanyola, que va esclatar quan només tenia 6 anys. Des de ben petit el va apassionar el món de les lletres. Espina va rebre la influència dels que es convertirien en els seus autors preferits: Verdaguier, Maragall, Balmes, Torras i Bages, entre d'altres. Aquestes lectures que robaven hores a la seva assistència al col·legi de Sant Miquel dels Sants a Vic van crear la base per la seva futura traça d'escriptor.

Arrel d'aquesta incipient inquietud per les lletres va començar la seva tasca periodística. Durant la seva joventut, va col·laborar al diari local *Ausona* (1947) on bàsicament actuà de comentarista i del que arribà a ser director. El fet de ser un lletrafet el va portar a guanyar diversos premis de poesia i prosa. En total rebé més de vint.

L'any 1950 va començar la carrera de Dret a la Universitat de Barcelona. Però les seves inquietuds intel·lectuals anaven més enllà i a quart curs va decidir compaginar els estudis de Dret amb els de primer de Periodisme. L'any 1955 va acabar la carrera de Dret i un any més tard, es traslladà a Madrid per cursar tercer de Periodisme. Allà va viure més de dos anys i va dirigir el setmanari madrileny *Crítica* (1958), mitjançant un concurs del qual en va sortir guanyador.

Quan va tornar a Barcelona l'any 1960, es va doctorar en Dret i va exercir durant onze anys de professor ajudant en la càtedra de Dret polític de Manuel Jiménez de Parga a la Universitat de Barcelona. Però mai va deixar de compaginar el seu treball com a professor de Dret amb la seva veritable passió: escriure. Durant aquests anys va treballar al setmanari cultural *Revista* on destaquen les seves entrevistes titulades

Wifredo, al centre, amb 3 anys.

Wifredo amb accionistes i el germà de *El Correo Catalán*. Abril 1973. D'esquerra a dreta: Frederic Bayar, Josep M. Santacreu, Antoni Bascompte, Wifredo Espina (sotadirector) i Josep M. Baygual (germà).

Articles de Peiró

JOAN PEIRÓ I BELIS

obra periodística

Cronologia

Vida

Obra

Articles

Opinions

Entrevistes

Imatges

Valoració

Crèdits

Articles

- "*Mausín haciendo de Mausín*", *L'Opinió*. 5 maig 1928
- "*A propósito del artículo de Aguado y Miró*", *L'Opinió*. 2 juny 1928
- "*Las ideas y el sentido revolucionario*", *L'Opinió*. 21 juliol 1928
- "*Elis partits d'esquerra i els anarquistes*", *L'Opinió*. 15 setembre 1928
- "*Socialisme científic i socialisme utòpic*", *L'Opinió*. 6 octubre 1928
- "*Piti Maragall i els treballadors*", *L'Opinió*. 8 novembre 1928
- "*La lucha entre tendencias*", *Acción Social Obrera*. 6 juliol 1929
- "*Una salida demasiado cómoda*", *Acción Social Obrera*. 16, 30 novembre, 14, 28 desembre 1929, 4 gener 1930
- "*Obediencia a la consigna de Moscú*", *Acción Social Obrera*. 14 juny 1930
- "*Lo que estaba previsto*", *Acción Social Obrera*. 21 juny 1930
- "*La inteligencia republicana se desmocha*", *Acción*. 5 juliol 1930
- "*La nueva etapa legal de la confederación*", *Solidaridad Obrera*. 10 maig 1931
- "*La conquista del campo*", *Solidaridad Obrera*. 24 maig 1931
- "*Democracia y clases sociales*", *Solidaridad Obrera*. 18 abril 1931
- "*El nacionalismo y la libertad de los pueblos*", *Solidaridad Obrera*. 5 maig 1931
- "*Catalunya i la Confederació Nacional del Treball*", *La Razonable*. 1 juny 1931
- "*Concepciones momento revolucionario*", *Cultura Libertaria*. 13 novembre 1931
- "*La revolución por la revolución, no*", *Cultura Libertaria*. 4 desembre 1931
- "*De cara al peligro*", *Solidaridad Obrera*. 3 maig 1932
- "*La huelga general y la revolución social*", *Solidaridad Obrera*. 7 abril 1932
- "*El estatuto, la CNT y lo que ha dicho Castrovieja*", *La Tierra*. 23 maig 1932
- "*Los únicos responsables de los hechos trágicos*", *Cultura Libertaria*. 3 novembre 1932
- "*¡Vaya, si hay otro camino!*", *Sindicatisme*. 23 juny 1933
- "*En pie contra el fascismo*", *Sindicatisme*. 10 novembre 1933
- "*Ha sonado la hora de la revolución*", *Sindicatisme*. 6 desembre 1933
- "*El frente obrero antifascista*", *Sindicatisme*. 15 desembre 1933
- "*Afirmaciones: la severa lección de los hechos*", *Sindicatisme*. 29 desembre 1933
- "*Un imperativo: la unidad revolucionaria*", *Sindicatisme*. 10 gener 1934
- "*El cuadro contra el fascismo*", *Sindicatisme*. 28 febrer 1934
- "*A la unidad revolucionaria sin renuncias*", *Sindicatisme*. 14 maig 1934
- "*El peor enemigo de los trabajadores está en la extrema derecha*". *La Tierra*. 30 març 1935

Imatges de Sagarra

Josep Maria de Sagarra

Portada	Vida	Obra	Valoració altres autors	Interpretació i valoració	Galeria imatges	Textos de l'autor
----------------	-------------	-------------	------------------------------------	--------------------------------------	----------------------------	------------------------------

Agraïments

Crèdits

Galeria d'imatges

3. CONCLUSIONS

La primera és la millora de la qualitat docent amb un treball que té una dimensió un xic espectacular, talment una obra de teatre per a secundària o la realització d'un documental, el producte final és esperat, i, doncs, treballat. El web que es presenta amb un color clar i net, amb una dimensió diàfana, amb un conjunt de botons molt simple i intuïtiu, els simples punts anteriors, esdevé així el resultat d'un treball de curs de tots els alumnes que han vist com la implicació social afavoreix la relació amb el programa, els companys i els objectius docents.

L'estructura del treball, una dimensió jeràrquica per una funcional operativitat comunicació amb un responsable coordinador per cada grup i un delegat per a cada web de periodista fa que sigui possible articular la conjunció d'intergrups és a dir la possibilitat que puguin trobar-se tots els responsables-coordinadors dels apartats del punt 2 de forma específica o que puguin reunir-se tots els delegats. L'assistència a l'aula s'estimula també amb la possibilitat que així s'estalvien reunions. Ho afavoreix una eina que hem utilitzat el curs 2005-06 de molt interès en treballs amb molts participants. Efectivament, el fòrum virtual on s'obre un espai per cada periodista i tots els alumnes van poder penjar les informacions, observacions, comentaris, etc. que volen que coneguin tots els companys que confeccionen el web sense necessitat que la informació vagi del gruix dels alumnes al seu coordinador i després al delegat i al professor sinó que es distribueix horitzontalment i simultàniament amb l'avantatge que suposa donar una informació, com per exemple, que el museu o centre ics és tancat i no cal anar-hi quan diversos grups i volen anar per motius diferents (fotos, entrevistes, documents, etc.).